

Vedrørende: Danmarks Grønne Fremtidsfond og dansk indsats for fossilfri eksportkredit

Kære Simon Kollerup

Vi er en række miljø- og udviklingsorganisationer, der interesseret følger udformningen af Danmarks Grønne Fremtidsfond (DGF). Som del af 92-gruppen har vi tidligere sendt kommentarer til ministeren for at bidrage til udformningen af DGF's grønne kriterier. Dog afslog ministeren at mødes pga. tidspres og henviste os til at give input til embedsfolk i Erhvervsministeriet. På den baggrund har vi leveret input til Erhvervsministeriet samt afholdt et møde med embedsværket, men vi savner stadig en klar proces for udformningen af fondens grønne kriterier; herunder hvornår og hvordan vi kan levere konstruktive input til at sikre DGF's reelle bidrag til den grønne omstilling.

Med dette brev sender vi en række klimamæssige anbefalinger til udformning af DGF med ønsket om at styrke dialogen herom. Konkret vedrører anbefalingerne i) udformningen af de grønne kriterier for DGF og ii) regeringens indsats i OECD-forhandlingerne om fossilfri eksportkredit.

Vores anbefalinger skal ses i lyset af, at vi generelt har en positiv forventning til, at DGF kan levere innovativ og additional finansiering af Danmarks klimahandling. Her ser vi fortsat positivt på DGF som en mulig innovativ løsning på at øge finansiering af klimatiltag, eftersom de DKK 25 mia. primært kan anskues som "gratis penge", da offentlige penge afdækker risikoen hvorved afkastkravet kan holdes lavt, hvilket sikrer additionalitet.

Hvis DGF skal levere på den politiske vilje bag aftalen om fonden - nemlig at muliggøre realisering af flere grønne projekter, der er rentable, men som ikke ville kunne realiseres kun på markedsvilkår - så er det centralt, at fonden entydigt fokuseres på grønne investeringer, stiller lave krav til afkast og generelt baseres på et princip om additionalitet. Kun sådan retfærdiggøres den i aftalen skitserede statsgaranti og årlige statsstøtte, og i det hele taget fondens eksistensberettigelse som "grøn og innovativ" fond. Samtidig bør der tages højde for de fire modtagerfondes forskellige formål og opgaver, hvilket bør afspejles i fondsspecifikke grønne kriterier.

Desuden skal det understreges, at der er behov for en grundlæggende grøn og bæredygtig omstilling af de fire udmøntende fonde, så det sikres, at fondene generelt (og ikke kun i regi af DGF) opererer i overensstemmelse med Regeringens og Folketingets prioritering af hensyn til miljø og klima samt FN's Verdensmål. I den sammenhæng kommer dette brev ligeledes med anbefalinger til udformningen af de grønne kriterier for DGF samt til at fremme fossilfri eksportkreditter.

1) One-size-fits-all grønne kriterier passer næppe de fire vidt forskellige modtagerfonde
DGFs DKK 25 mia. fordeles til fire fonde, som er vidt forskellige. F.eks. er IFU og Vækstfonden typisk investorer, mens EKF er långiver. IFU har et udviklingsmandat (desværre med et meget højt afkastkrav), mens Vækstfonden måler sin succes på, om de støttede virksomheder oplever vækst. I den forbindelse er vi bekymrede for, at et sæt fælles grønne kriterier gældende for alle modtagerfonde vil blive for generelt og uspecifikt. I stedet anbefaler vi, at der udarbejdes fondsspecifikke grønne kriterier tilpasset de enkelte modtagerfondes formål og opgaver.

2) EU's taksonomi for bæredygtig finansiering som ramme for fondsspecifikke grønne kriterier

EU's taksonomi for bæredygtig finansiering, som EU er i færd med at udarbejde, er en oplagt ramme for udvikling af modtagerfondenes grønne kriterier. Taksonomien er en del af EU's 'sustainable finance' pakke, der bl.a. skal bidrage til at gennemføre Parisaftalens artikel 2,1c om at bringe alle investeringer på linje med Parisaftalens mål. Det er derfor kriterier som samtlige fire statslige modtagerfonde alligevel skal forholde sig til. Taksonomien har en

nuanceret tilgang til grøn bæredygtighed og baseres på seks grønne mål. Foruden mål om (1) reduktion af klimagasser og (2) styrket klimatilpasning, så har taksonomien mål for (3) bæredygtig udnyttelse og beskyttelse af vand- og havressourcer, (4) overgang til en cirkulær økonomi, (5) forebyggelse og bekæmpelse af forurening samt (6) beskyttelse og genopretning af biodiversitet og økosystemer, inkl. afskovning. I denne kontekst anbefaler vi, at EU's taksonomi for bæredygtig finansiering udgør en ramme for udvikling af fondsspecifikke grønne kriterier.

3) Den Grønne Fremtidsfond eller blot Den Ikke-sortede Fremtidsfond?

Det fremgår tydeligt af den politiske aftale og af navnet på fonden, at den politiske intention bag DGF er at øge investeringerne i den grønne omstilling. Det er derfor centralt, at de DKK 25 mia. udelukkende går til grønne investeringer med miljø- og klimamæssig effekt. Dette betyder samtidig, at fondsmidlerne ikke bør gå til hverken "neutrale" investeringer (f.eks. robotteknologi) eller til fossile investeringer. Ved at basere fondsspecifikke grønne kriterier på EU's taksonomi for bæredygtig finansiering, kan man sikre, at de DKK 25 mia. entydigt går til grønne investeringer frem for også til "ikke-sortede/neutrale" investeringer. I den kontekst anbefaler vi, at det sikres, at DGF udelukkende målrettes grønne investeringer.

4) Politisk aftale om at udelukke virksomheder med f.eks. max 20% fossilt

Den politiske aftale indeholder en bestemmelse om, at virksomheder med en "betydelig andel" fossilt udelukkes. Derfor er det en bunden opgave for Erhvervsministeriet at udarbejde forslag til, hvordan den fossile andel opgøres metodisk samt udforme en bagatelgrænse i overensstemmelse med DGF's formål. F.eks. vil en bagatelgrænse på max 20% af virksomhedens aktiviteter og omsætning baseret på fossile projekter medvirke til at understøtte fondens grønne profil. Vi anbefaler derfor, at eksklusion af fossile virksomheder integreres i de grønne fondsspecifikke kriterier (f.eks. ved en bagatelgrænse på 20%) og i overensstemmelse med DGF's formål om at øge investeringerne i den grønne omstilling.

Behovet for at adressere, hvordan fossile virksomheder bedst udelukkes understreger samtidig, at det er formålstjenstligt at udvikle grønne kriterier, der er individuelt tilpasset hver af de fire modtagerfonde. F.eks. bør fokus hos IFU være på om selve projektet er grønt (da IFU typisk investerer i projektselskaber mhp. at realisere projektet, hvorefter IFU frasælger sin ejerandel). Vækstfonden bør til gengæld have fokus på om virksomheden og forretningsmodellen er grøn (da Vækstfonden primært investerer og finansierer virksomheder med vækstpotentiale), mens EKF bør fokusere på om virksomheden og produktet, der eksporteres, er grønt (da EKF giver lån og garantier til eksport af produkter, services og hele projekter).

5) Generelle grønne kriterier skal sikre additionalitet

Det er centralt, at de DKK 25 mia. i rammen for DGF udelukkende bidrager til grønne investeringer, der ikke ellers ville være realiseret. Hvis de grønne kriterier kun gælder for de nye penge i DGF's modtagerfonde og der samtidig ikke stilles krav til de resterende aktiviteter i modtagerfondene, så risikerer man, at den reelle effekt (det additionelle bidrag til den grønne omstilling) er begrænset. Dette skyldes, at den allerede eksisterende praksis for grønne investeringer i modtagerfondene fremover potentielt kan regnes under DGF's DKK 25 mia., hvilket dermed ikke leder til øgede grønne investeringer, men i stedet reelt øger modtagerfondenes samlede midler uden garanti for at disse investeres grønt.

Eksempelvis afgøres EKF's finansiering reelt af hvilke projekter, der ansøger. Heldigvis er det ofte grønne virksomheder (vindteknologi) der ansøger, men EKF har p.t. ingen kriterier, der forhindrer fossile investeringer, som der jf. Parisaftalens art. 2,1c bør være. Med DGF øges EKF med DKK 14 mia, mens EKF i 2018 nyudstedte ca. DKK 25 mia. lån til vind ud af en samlet nyudstedelse på DKK 33 mia. Dvs. at efterhånden som EKF i 2021-22 foretager nye grønne investeringer ved blot at følge de seneste års praksis - altså grønne eksportkreditter, der alligevel ville være foretaget uden DGF - kan disse nu regnes under rammen på DKK 14 mia. fra DGF. Dermed kan EKF blot bogføre de første DKK 14 mia., der alligevel ville være brug på grønne eksportkreditter, som værende penge fra DGF, hvilket reelt stiller EKF fri til at bruge yderligere

DKK 14 mia. på ikke-grønne eksportkreditter, inkl. til fossile projekter.

Vi er bekymrede for, at fonden vil udmøntes således. Der bør i stedet sikres imod, at penge fra DGF indirekte går til ikke-grønne aktiviteter, inkl. fossile investeringer. Derfor anbefaler vi, at der foruden grønne kriterier til fondsmidler fra DGF, ligeledes indføres grønne kriterier for modtagerfondenes øvrige aktiviteter. Hvis dette ikke gøres, risikerer man, at etableringen af DGF i realiteten medfører flere fossile investeringer som følge af mekanismerne skitseret i ovenstående eksempel.

6) Mulighed for lavt afkastkrav skal sikre yderligere additionalitet

Naturligvis er det vigtigt for DGF's fortsatte eksistens, at der investeres i grønne projekter, der også er økonomisk bæredygtige. Samtidig er det centralt, at DGF ikke kræver et så højt afkast, at det står i vejen for at levere høj additionalitet - altså at de offentlige midler muliggør investeringer, som markedets kommercielle investorer ellers ikke ville have foretaget.

Udenrigsministeriets evaluering af Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU) i 2019 kritiserede, at IFUs Klimainvesteringsfond i de fleste tilfælde havde tvivlsom eller negativ finansiell additionalitet. Forklaringen ligger formentlig i, at Klimainvesteringsfonden, for at tilfredsstille pensionskassernes høje afkastkrav, udvalgte projekter, der også ville være attraktive for kommercielle investorer.

Eftersom DGF ikke har kommercielle partnere, er fonden ikke tvunget til at efterstræbe højeste afkast. Den statsfinansielle risiko er ydermere afdækket på finansloven. DGF er således en mulighed for at vise, at det kan lade sig gøre at investere kommercielt, dog uden meget høje afkastkrav, og dermed realisere additionelle grønne projekter - altså projekter som ikke kunne være blevet realiseret uden DGF. Vi anbefaler derfor, at der fastsættes fondsspecifikke afkastkrav for DGF's midler, hvor det er sandsynliggjort at DGF leverer høj additionalitet af grønne investeringer og at dette spørgsmål løbende evalueres.

7) DGF bør tydeligt følge EIBs nye fossilfri udlånspolitik

I den politiske aftale blev det besluttet, at DGF skal følge EIBs nye fossilfri udlånspolitik. Et væsentligt punkt i EIB's fossilfri udlånspolitik er, at den også udelukker investeringer i fossil infrastruktur. Vi anbefaler, at regeringen støtter tydeligt op om en tilsvarende eller mere ambitiøs fossilfri udlånspolitik og anbefaler samtidig, at politikken tydeligt integreres i DGF og modtagerfondene.

8) Dansk indsats for fossilfri eksportkredit bør være en del af klimadiplomati

Erhvervsminister Simon Kollerup svarede 27. februar 2020 (ERU spml 95) Folketinget i forbindelse med revisionen af OECD's sektoraftale om kulraftværker, at "Danmark blandt andet skal arbejde for, at eksportkreditter til kulfyrede kraftværker, kuludvinding og kul-logistik udfases." Siden da har Sverige og Frankrig nationalt indført grønne kriterier for deres ECA'er og har arbejdet i OECD for en styrket sektor-aftale om ikke at investere i kulraftværker og kulrelateret infrastruktur.

OECD-forhandlingerne er del af en globalt vigtig opgave. Så længe OECD-lande fortsat støtter nye kulprojeter med eksportkredit er det usandsynligt at få store udviklingslande til at stoppe med at bygge nye kulværker, hvilket er en nødvendighed for at holde de globale temperaturstigninger under 1,5 grader. Derfor opfordrer vi til, at regeringen som del af den globale dimension af Danmarks klimadiplomati gør en aktiv indsats i OECD-regi for at skærpe OECD-aftaler om ikke at give eksportkredit til fossile investeringer. Konkret anbefaler vi, at den danske regering samarbejder med de progressive lande i EU og OECD om at begrænse eksportkreditter til kul og anden fossil energi.

Vi håber, at vores anbefalinger vil bidrage til den videre udmøntning af DGF, så det sikres, at

fonden reelt lever op til sit navn og til de politiske intentioner om at øge investeringerne i den grønne omstilling.

Med venlig hilsen

Care Danmark

DIB

FN-forbundet

Global Aktion

Greenpeace Danmark

KULU

Mellemfolkeligt Samvirke

Rådet for Grøn Omstilling

VedvarendeEnergi

Verdens Skove

WWF Verdensnaturfonden

Øko-net / Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis